

P O P Ü L E R T A R İ H

Tarih Değiştiren Konuşmalar Ali Çimen

TARİHİ DEĞİŞTİREN KONUŞMALAR

Ali Çimen

TİMAŞ YAYINLARI | 4920
Popüler Tarih Dizisi | 49

EDİTÖR
Zeynep Berktaş

KAPAK TASARIMI
Kerem Miralem

İÇ TASARIMI
Sefer Koçan

MİZANPAJ
Nur Kayaalp

1. BASKI
Ekim 2005, İstanbul

GENİŞLETİLMİŞ 15. BASKI
Haziran 2020, İstanbul

ISBN

ISBN: 978-605-08-3326-3

9 786050 833263

TİMAŞ YAYINLARI
Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,
Alayköşkü Caddesi, No:5, Fatih/İstanbul
Telefon: (0212) 511 24 24

timas.com.tr
timas@timas.com.tr
f t i timasyayingrubu

Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 45587

BASKI VE CİLT
Sistem Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. No: 8
Davutpaşa-Topkapı/İstanbul
Telefon: (0212) 482 11 01
Matbaa Sertifika No: 16086

YAYIN HAKLARI
© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak
Timaş Basım Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

❖ İçindekiler ❖

YENİ BASKI İÇİN ÖNSÖZ

9

“İmparatorluğumuzun sınırları, Tanrı’nın dünyaya koyduğu sınırlardan başka bir şey olmayacak.”

BÜYÜK İSKENDER

13

“Allah’ın gelecek bir peygamberi vardır ki gelmesi pek yakındır.”

KUS BİN SAİDE

23

“Arkanızda deniz, önünüzde düşmanlar ve kaçacak hiçbir yeriniz yok!”

Tarık Bin ZİYAD

27

“Bu beyaz elbise kefenim olsun!”

ALP ARSLAN

31

“O toprakları uğursuzların elinden sökün alın!”

PAPA II. URBAN

37

“Tuttuğumuz yol, kuru bir kavga yolu değildir.”

OSMAN GAZİ

45

“Mazinize layık bir şekilde savaşınız!”

FATİH SULTAN MEHMET

53

“Zayıf ve çelimsiz bir kadının ama bir kralın cesareti var bende!”

KRALİÇE I. ELIZABETH

61

“Haydi düşmanlarımızı titretelim!”

NAPOLYON BONAPART

67

“Halkın, halk tarafından halk için yönetimi yeryüzünden silinmeyecek.”

ABRAHAM LINCOLN

73

“Kadınlar birey midir?”

SUSAN B. ANTHONY

77

“Biz Almanlar yalnız Tanrı’dan korkarız!”

OTTO VON BISMARCK

83

“Dünya demokrasi için güvenli bir yer haline getirilmelidir.”

WOODROW WILSON

91

“İşçi ve köylü devrimi gerçekleşmiş bulunuyor!”

LENİN

97

“Bu kutsal amaç uğrunda ulusumla birlikte sonuna kadar çalışacağıma mukaddesatım adına söz veririm!”

ATATÜRK

101

“Yahudi ırkının dağılmış olduğu tüm diyarlara bir mesaj göndermemiz isabetli olur!”

ARTHUR JAMES BALFOUR

109

“Hindistan Müslümanlarını çatısı altında toplayacak bir devletin kurulmasını istiyorum.”

MUHAMMET İKBAL

117

“Asla bir korkak olmadım!”

ADOLF HITLER

127

“Her zaman lanetle hatırlanacak o gün...”

FRANKLIN ROOSEVELT

137

“Onlara karşı en büyük saldırıya hazırlandığım anda bile, kalbimde İngilizlere karşı nefret olamaz.”

MOHANDAS GANDHI

143

“Hepiniz ölmeyeceksiniz, sadece yüzde ikiniz!”

GENERAL PATTON

153

“Demir Perde çekildi!”

WINSTON CHURCHILL

159

“Avrupa ya ekstra yardım alacak ya da büyük bir çöküntüyle karşı karşıya kalacak.”

GEORGE C. MARSHALL

169

“Beni mahkûm edin. Sorun değil. Tarih beni aklayacaktır.”

FIDEL CASTRO

179

“Ay’a gitmek istiyoruz.”

JOHN F. KENNEDY

187

“Ich bin ein Berliner!”

JOHN F. KENNEDY

199

“Bir hayalim var...”

MARTIN LUTHER KING

207

“Barış çanları çalmaya başladığında, savaş davulları susacaktır.”

ENVER SEDAT

217

“Hain şeytan Muhammed Rıza Pehlevi kaçtı.”

AYETULLAH HUMEYNİ

237

“Yıkın bu duvarı Bay Gorbaçov!”

RONALD REAGAN

245

“Ölmeye hazırım!”

NELSON MANDELA

259

“Dünya daha fazla bekleyemezdi.”

GEORGE H.W. BUSH

269

“Artık yeni bir dünyada yaşıyoruz.”

MİHAİL GORBAÇOV

279

“Bu kadar kan ve gözyaşı yeter!”

İZAK RABİN

289

“Bizler insan olmaya ve insan kalmaya çalıştık ve başarılı olduk.”

ALİYA İZZET BEGOVİÇ

295

“Türkiye’nin tarihi, 20. yüzyılı anlamının anahtarıdır.”

BILL CLINTON

313

“Sağcı, gerici ve anayasa karşıtı bir darbeye karşı karşıyayız!”

BORIS YELTSİN

327

“Ya bizimlesiniz ya da teröristlerle!”

GEORGE W. BUSH

339

“Bu savaşın acelesi ne?”

ROBIN COOK

353

“Diğerlerine de özgürlük götüreceğiz.”

GEORGE W. BUSH

363

KAYNAKÇA

369

“İmparatorluğumuzun sınırları, Tanrı’nın dünyaya koyduğu sınırlardan başka bir şey olmayacak.”

BÜYÜK İSKENDER

MÖ 326

Pakistan

Bir döneme damgasını vurmuş “Asya’nın Efendisi”, “Tanrı Amon’un Oğlu”, cömert bir kral, gözü pek bir savaşçıydı o. Yaklaşık 6 milyon kilometrekarelik bir alana hükmetmiş, biri bizim ülkemizde olan (İskenderun) onlarca şehre adını vermiş ve antik dünyaya rengini veren *Helenistik Çağ*’ı başlatmıştı.

İskender, MÖ 356 yılında Makedonya’nın başkenti Pella’da dünyaya geldi. Yunan savaş efsanelerini, Aşil ve Herakles’in kahramanlıklarını dinleyerek büyüdü. On üç yaşındayken savaş eğitimine başladı. Aynı zamanda büyük Yunan filozofu Aristo’dan dersler alıyordu. Yirmi yaşında tahta geçer geçmez sefer hazırlıklarına girişti. İlk iş olarak, MÖ 334 baharında 35 bin Makedonyalı ve 7 bin 600 Yunan savaşçısından oluşan eğitimli ve donanımlı ordusuyla Perslere karşı savaşmak üzere *Hellespont*’a (Çanakkale Boğazı) geldi. Teknesi karşı kıyıya yaklaştığında mızrağını karaya fırlattı. İskender, karaya ayak basınca mızrağını saplandığı yerden çıkararak bütün Asya’nın Makedon mızrağıyla fethedileceğini ilan etti.

Büyük Pers ordusunun başında *III. Darius* vardı. İskender, iki ordu arasındaki çayı geçerek doğrudan Perslerin üstüne yürümek niyetindeydi ancak komutanları buna karşı çıkıyordu. Ama İskender: “Buraya gelmek için koca bir boğazı geçmişken önümüzdeki bu sığ çay mı bizi durduracak! Bu çay karşısında gerilersek *Hellespont* utancından kızarır!” deyince bütün ordu karşıya geçti. *Miletos* ve *Halikarnassos*’u aldıktan sonra *Gordion*’a

yöneldiler ve sonrasında *İssus*'a ulaştılar. Pers İmparatoru *Darius*, yarım milyonluk ordusuyla Makedonları bekliyordu. İskender'in ordusu sayıca az olduğu halde başarılı bir taktikle Pers ordusunu bozguna uğrattı. Pers imparatoru ordusunu bırakarak dağlara kaçmak zorunda kaldı. İskender, burada *İskenderun* şehrini kurdu ve bir yıl kadar kaldı. Ancak gerçek anlamda "Asya Fatihi" olması için Pers ordusunu kesin bir şekilde yenip *Darius*'u öldürmesi gerekiyordu.

İskender, bir süre sonra güneye, *Fenike* sahillerine indi ve bir liman şehri olan *Sur*'u kuşattı. Ardından soluğu Mısır'da aldı. Üç yüz yıldır Pers egemenliği altında yaşayan Mısırlılar, Persleri yenen İskender ve ordusunu büyük bir coşkuyla karşıladılar. İskender burada ilk büyük şehri *İskenderiye*'yi kurdu. Daha sonra *Dicle* Nehri'ne yöneldi. MÖ 331'de üçüncü defa Perslerle karşılaştı. Ordusu kırk bin piyade ve yedi bin süvariden oluşurken *Darius*'un ordusu sayıca yine kalabalıktı.

Makedonlar, 1 Ekim günü *Gaugamela* düzlüklerinde (Kuzey Irak'taki Erbil) kalabalık Pers ordusunu zeki bir taktikle bozguna uğratsa da *Darius* tıpkı *İssus*'ta olduğu gibi kaçarak kurtulmuştu.

İskender'in fetih iştahı dinecek gibi değildi. Pers topraklarında zaferinin tadını çıkarıp başkentleri *Persepolis*'de zevk-ü sefa yaptığı yılların ardından MÖ 327'de Hindistan üzerine sefere çıktı. Kral *Porus*'un komutasındaki Hint ordusu, İndus Irmağı'nın eteklerinde 200 fil ve 25 bin askerle İskender'i bekliyordu. *İskender*'in daha önce hiç fil görmemiş askerleri başlangıçta korksalar da *Porus*'un ordusunu da bozguna uğratmayı başaracaklardı. *Porus* ve ordusundan kalanlar fazla nazlanmadan Makedonların saflarına katılmıştı.

Misyonuna dönük yorumlar farklılıklar göster de hepsinin ortak noktası, Makedon liderin askerî dehasını, eşsiz hatipliğiyle desteklemiş olduğudur. *İskender*, *Porus*'u mağlup ettiği Asya Seferi'nin sonlarına doğru, kendisinin aksine daha da ileriye gitmeyi değil, geriye, eve dönmeyi arzulayan komutanlarına karşı yaptığı ve yazıya geçirilebilmiş tek konuşmasında, içinde

beslediği fetih aşkını, keşif merakını ve bir asker olarak zafer kazanmaya olan tutkusunu çarpıcı bir dille yansıtır. Bu konuşma bile tak başına, onun sadece “fethetmek için yaratılmış” olduğu iddialarını destekler niteliktedir. Şimdi gelin, bu büyük ismin MÖ 326’da Hydaspes Nehri civarında yaptığı konuşmayı dinleyen savaş yorgunu askerlerinin arasına karışalım.

Beyler!

Görüyorum ki sizi yeni bir maceraya sürüklediğimde, artık eskisi kadar coşkulu bir şekilde ardımdan gelmiyorsunuz. Sizinle bir karara varalım diye toplanalım istedim. Benim tavsiyeme uyup ilerleyecek miyiz, yoksa sizinkine kulak verip geri mi döneceğiz? Şu ana kadar gösterdiğiniz gayretlerin sonuçlarıyla ya da komutanınız olarak benimle ilgili şikâyetleriniz varsa söyleyecek daha fazla bir şey yok.

Ama size hatırlatmak isterim ki cesaretiniz ve kararlılığınızla İyonya, Hellespont, Frigya, Kapadokya, Paflagonya, Lidya, Karya, Likya, Pamfilya, Fenike ve Mısır’ı, Libya’nın Yunan kısmını ele geçirdiniz! Ve yine Arabistan’ın büyük bir bölümünü, Suriye, Mezopotamya, Babil ve Susa’yı; Pers diyarını ve Medya’yı, daha önce onlar tarafından kontrol edilen ya da size ait olmayan tüm toprakları ele geçirdiniz! Hazar geçidinin ardındaki toprakların; Kafkasların, Tanais’in, Hirkanya’nın efendileri oldunuz! İskitleri çöle sürdük. İndus, Hydaspes, Acesines ve Hydraotes, artık bizim topraklarımız olarak önümüzde uzanıyorlar.

Tüm bunları başarmışken Makedonya’nın gücünü, yani kendi egemenliğinizi, Hyphasis’e ve onun da ötesindeki kavimlere kadar genişletmekte neden tereddüt ediyorsunuz? Geride kalmış birkaç yerlinin bize karşı çıkacağından mı korkuyorsunuz? Hadi, hadi! Bu adamlar ya tek bir fiske vurmadan teslim olacak ya kaçarken yaka-

lanacak ya da ülkelerini almanız için ellerinize teslim edecekler! Aldığımızda da onu gönüllü olarak saflarımıza katılıp bizimle omuz omuza savaşanlara hediye edeceğiz.

Benim inancıma göre, adam gibi adam olan biri için, asil amaçları olan bir işten daha önemli başka bir şey yoktur. Yine de aranızdan bu seferimizin son durağını bilmek isteyenler çıkabilir. O halde biliniz ki bizi bekleyen; buradan Ganj'a ve Hint Okyanusu'na uzanan yol, geldiğimiz yola kıyasla azdır. Hiç şüphe yok ki, okyanuslar dünyayı çepeçevre sardığı için, bu okyanusun (Hint) Hirkanya'ya kavuştuğunu göreceksiniz. Daha da ötesi arkadaşlarım, size, Hirkanya'nın Hint ve Basra körfezleriyle birleştğini ve sürekli olduklarını ispatlayacağım. Gemilerimiz, Basra Körfezi'nden Libya'ya ve hatta Herkül Sütunları'na yelken açacak. Libya'dan doğuya doğru uzanan tüm topraklar, tıpkı Asya'nın tamamı gibi, egemenliğimiz altına girecek. İmparatorluğumuzun sınırları, Tanrı'nın dünyaya koyduğu sınırlardan ibaret olacak!

Ancak... şimdi geri dönerseniz Hypasis Nehri'yle Hint Okyanusu'nun yanı sıra kuzeyde Hirkanya'yla İskit diyarları arasında bulunan savaşa meyilli halklara boyun eğdirmemiş olacağız. Şimdi geri çekilirsek tam anlamıyla egemenliğimiz altına girmemiş olan bu topraklar, henüz bize boyun eğmeyen kavimlerin başlatacağı bir başkaldırının parçası olabilir. Eğer böyle bir şey olursa ya bu zamana kadar yaptıklarımız ve çektiğimiz sıkıntılar boşa gitmiş olacak ya da tüm yaptıklarımızı tekrar yapmak zorunda kalacağız!

Makedonya'nın efendileri!

Sizler, arkadaşlarım, yoldaşlarım, böyle bir şey olmamalı. Sağlam durun; zaferin bedelinin çile ve tehlike demek olduğunu, mezarın ötesinde ölümsüzlük kazan-

İskender, adını tarihe yazdırmış birçok asker lider gibi, herkesin pes ettiği yerde, "dumak yok!" diyenlerdendi. 2004 yapımı *Alexander* (İskender) adlı filmde Büyük İskender'i canlandıran Colin Farrell, Makedonyalının Hydaspes Nehri civarında yaptığı konuşmayı başarıyla canlandırmıştı.

manın ve cesurca harcanmış bir hayatın tatlı olduğunu bildiğiniz için sağlam durun! Atam Herakles'in, Tiryns ve Argos'tan ve Peloponez'den hatta ya da Thebai'den ötelere gitmemiş olsaydı kendisini insandan adeta yarı tanrıya dönüştüren o zaferleri kazanamamış olacağının farkında değil misiniz? Hatta aslında Herakles'le kıyas-larsak gerçek anlamda bir Tanrı olan Dionysus bile daha azına razı gelmedi; yine de biz ondan daha fazlası-nı yaptık: Nysa'nın ötesine geçtik ve Herakles'in alama-dığı Aornos Kayası'nı aldık. O halde gelin, Asya'nın kalanını da halen sahip olduğunuz topraklara katalım; hali hazırda fazlasıyla görkemli fetihlerinize küçük bir ek daha yapalım! Eğer bu yaptıklarımızın yeterli oldu-ğunu düşünüp Makedonya'da refah içinde yaşasak, sadece evlerimizi korusak, Trakyalıların, Tribalyalıların ve hatta rahatımızı kaçıran Yunanların sınırlarımıza yaptığı tecavüzleri engellemenin haricinde bir şey

bulaşmasak çok görkemli ve asil bir iş mi yapmış olurduk?

Eğer komutanınız olarak sizinle bu yorucu ve tehlikeli seferlere katılmamış olsam cesaretini kaybeden ilk taraf olduğunuz için sizi suçlayamazdım. Sadece başkalarının bu işin meyvelerini yemesi için bu kadar sıkıntıya katlanmış olsanız bu yılgınlığınız doğal olabilirdi. Ama böyle olmadı.

Beyler!

Siz ve ben, yükü ve tehlikeyi birlikte paylaştık. Ödülleri, hepimizindir. Fethedilmiş topraklar size ait, hazineleri ve gelirleri sizin ellerinize akıyor. Ve tüm Asya'yı aldığımızda, o zaman tutkularımızın zirvesine çıkacağız, sınırsız zenginlik ve güce duyduğunuz açlık tatmin olacak. İşte o zaman kim eve dönmek isterse dönmekte serbest olacak. Benle ya da bensiz... Ancak şimdi dönerseniz gün gelecek, gidenler, geride kalanları kıskanacak.

İskender, MÖ 323'de Babil'de öldüğünde 33 yaşındaydı. Ölümünden kırk yıl kadar sonra dağılan imparatorluğunun toprakları üzerinde, her biri sadık generallerinden birinin yönetiminde olan Makedon, Mısır ve Asya krallıkları hüküm sürecek; Helen medeniyetinin dünyaya yayılmasında köprü görevi göreceklerdi.

İskender ölmüştü ancak geride muhtemelen sonsuza dek yaşayacak bir isim bırakmıştı. Tarihte ilk kez bir hükümdarın isminin önüne “büyük” sıfatı konmuştu. Hiçbir fatih, Büyük İskender kadar büyük düşler kurmadı. On yıldan uzun bir süre, on milyonlarca insana boyun eğdirerek üç kıtada hüküm sürdü. Gözlerini bir daha açmamak üzere kapadığında imparatorluğunun sınırları Balkanlar'dan Himalayalara uzanıyordu.

Tarihçilerin gözünde birbirinden farklı *İskender*'ler mevcuttur. Bazıları onu, Doğu'yla Batı'yı birleştirmeye niyetli, karizma-

tik, vizyon sahibi bir lider olarak görürken bazılarıysa dengesiz ve zalim bir megaloman olmakla suçlar; insanlığı tek bir çatı altında birleştirmek değil, mümkün olduğu kadar çok toprak ele geçirmeyi saplantı haline getirmiş antik dönem *Cengiz Han*'ı ya da *Hitler*'i olarak değerlendirir. Üçüncü bir grup ise *İskender*'in, günümüz standartlarına göre vahşi sayılan ama kendi zamanına göre “kabul edilebilir” yöntemlerle Batı'nın (Yunan) medeniyet nosyonlarını başarıyla Doğu'ya taşıdığını ifade eder.

KONUŞMANIN COĞRAFYASI

Acesines: Hindistan'ın Pencap eyaletindeki nehirlerden biri olan Çenab'ın antik dönemdeki adı.

Aornos Kayası: Pakistan'ın Pencap Eyaleti'nin Ravalpindi şehrinde bulunan Taxila antik şehrinin kuzeyinde kalan, keskin ve dik dağlarla dolu bölge.

Argos: Mora Yarımadası'nda antik bir kent.

Babil: Bugünkü Irak'ın El Hilla kasabası civarında kurulmuş olan antik kent ve aynı adı taşıyan medeniyetin merkezi.

Fenike: Lübnan sahil şeridine verilen isim.

Frigya: Sakarya Irmağı ile Büyük Menderes'in yukarı çığır-
ları arasında kalan bölgenin antik dönemlerdeki adı.

Gaugamela: Kuzey Irak'ın Erbil şehri civarı.

Gordion: Ankara'nın Polatlı ilçesindeki Yassıhöyük köyü
civarı.

Halikarnassos: Bodrum.

Hellespont: Çanakkale Boğazı.

Herkül Sütunları: Akdeniz ile Atlas Okyanusu'nu birbirine
bağlayan Cebelitarık Boğazı'nın iki yakasında yükselen iki
sarp kayaya antik Yunanların verdiği ad.

Hirkanya: Hazar Denizi ve güney doğusundaki toprakların
antik dönemdeki adı.

Hydaspes: Pakistan ile Hindistan arasında kalan Keşmir bölgesinden geçen Jhelum Nehri'nin antik dönemdeki ismi.

Hydraotes: Pakistan'daki Ravi Nehri'ne antik Yunanların verdiği ad.

Hyphasis: Hindistan'ın kuzeyindeki Beas Nehri'ne antik Yunanların verdiği ad.

İndus: Bugünkü Pakistan sınırları içinde yer alan, Pencab ve Sind bölgesinde egemen olmuş antik İndus Vadisi Medeniyeti'nin hüküm sürdüğü topraklar.

İssus: Hatay'ın Dört Yol ilçesinden geçen Deliçay Nehri civarı.

İyonya: İzmir ve Aydın illerimizin sahil şeridinde Antik Çağ'da verilen ad.

Karya: Büyük Menderes Nehri'nin güneyiyle Muğla ilimizin kuzey kısımlarını içine alan bölgenin antik dönemdeki adı.

Lidya: Lidya medeniyetinin merkezi; Gediz Nehri ve Küçük Menderes Irmağı vadilerini kapsayan ve günümüzde yaklaşık olarak Manisa ve Uşak illerine denk gelen bölge.

Likya: Antalya Körfezi ile Fethiye Körfezi arasında kalan ve Akdeniz'e doğru uzanmış olan Teke Yarımadası'nın antik dönemdeki adı.

Medya: Günümüzdeki İran'ın kuzeybatısıyla Azerbaycan'ın güney ve güneydoğusunda kalan topraklara antik dönemde verilen isim. Med uygarlığının toprakları.

Miletos: Aydın ilimizin Balat köyü yakınlarında bir (antik) şehir.

Nysa: Antik dönemde aynı adı taşıyan onlarca bölge olmakla birlikte İskender'in Kapadokya civarındaki ya da bugünkü Aydın ilimiz sınırları içerisinde kalan antik kenti kastetmiş olması kuvvetle muhtemel.

Paflagonya: Zonguldak, Bartın, Kastamonu illerini kapsayan bölgenin tarih öncesi adı.

Pamfilya: Antalya ilinin kuzeydoğusundaki alanın antik dönemdeki adı.

Peloponez: Yunanistan'daki Mora Yarımadası.

Susa: Bugün İran'ın Kuzistan eyaletinde bulunan Şuş şehrinin antik dönemdeki adı.

Tanais: Rusya'nın güneyinde, Don Nehri'nin klasik antik dönemde Meot Bataklığı olarak adlandırılan deltasında kurulmuş antik Yunan şehri.

Thebai: Antik Yunanistan'da, Atina'nın kuzeybatısındaki Boeotia bölgesinde kurulan bir şehir devleti.

Tiryns: Mora Yarımadası'nda antik bir kent.